

DOOR DE KREDIETCRISIS IS HET REPUTATIEBEWUSTZIJN BIJ BELEGGERS TOEGENOMEN

Interview Robert Klijn, ESG-specialist bij Fair Impact

Door Jolanda de Groot

Duurzaam beleggen staat in de belangstelling. Institutionele beleggers hebben steeds meer mensen en informatiesystemen nodig om inhoud te geven aan het onderwerp. Robert Klijn heeft op deze trend ingespeeld met de oprichting van Fair Impact¹. Via ESG consultancy geeft hij organisaties inzicht in de ESG-gevolgen van hun activiteiten en hun communicatie hierover.

Hoe staat het met de belangstelling van institutionele beleggers voor duurzaam beleggen?

De omvang van het duurzaam belegd vermogen neemt toe. Ook traditionele vermogensbeheerders kunnen er niet meer omheen. Besturen van kerkelijke instellingen en vakbondsbestuurders bij pensioenfondsen hadden ethische en ideële motieven om hun vermogensbeheerders opdracht te geven om milieu- en maatschappelijke factoren te laten meewegen. De ondertekening van de Principles for Responsible Investment van de Verenigde Naties (UN PRI) heeft veel institutionele beleggers sinds 2006 gestimuleerd om ernaar te streven om milieu-, maatschappelijke en corporate governance (*Environmental, Social en Governance*, ESG) factoren te betrekken bij al hun beleggingsbeslissingen. Veel organisaties hebben de benaming duurzaam beleggen veranderd in verantwoord beleggen om de term een bredere lading te geven, waarbij goed bestuur van een onderneming centraal staat. Het lijkt alsof er een cruciaal punt is bereikt doordat de financiële crisis een gebrek aan goed bestuur heeft laten zien. Waar in het verleden vermogensbeheerders het onderwerp nog links konden laten liggen, zien ze nu dat verantwoord beleggen niet meer verdwijnt en klanten kan kosten als er niets mee gedaan wordt. Multinationals nemen onder druk van consumenten in toenemende mate zelf initiatieven om bedrijfsprocessen duurzamer te maken en daarmee hun bestaansrecht veilig te stellen. Een voorbeeld hiervan is het Britse retailbedrijf Tesco dat op haar voedingsmiddelen de afstand die ingrediënten hebben afgelegd, laat vermelden.

Traditionele vermogensbeheerders krijgen ook steeds meer aandacht voor de rendementen en diversificatiemogelijkheden van niet-traditionele beleggingscategorieën als microfinanciering en duurzame bosbouw. De omvang van de beleggingsmogelijkheden in deze categorieën is op dit moment nog beperkt.

Heeft de belangstelling voor duurzaam beleggen te lijden gehad onder de kredietcrisis?

Hierop kan ik volmondig “neen” antwoorden. Een vermogensbeheerder die duurzame en traditionele beleggingsportefeuilles beheert, vertelde mij dat tijdens de crisis de duurzame portefeuilles relatief minder zijn gелиquideerd. Beleggers zijn bij deze portefeuilles meer gericht op de lange termijn. Door de kredietcrisis is het reputatiebewustzijn bij beleggers toegenomen. In de financiële sector blijkt achteraf een systeemfout van verkeerde beloningsprikkels te zijn geslopen. Beleggers vragen zich af of zij met de juiste informatie de ergste verliezen hadden kunnen voorkomen.

De crisis heeft niet verhinderd dat slechte arbeidsomstandigheden in Chinese fabrieken het wereldnieuws hebben gehaald en de lonen fors zijn verhoogd. Beleggers realiseren zich sinds de olieramp in de Golf van Mexico weer dat veiligheidsmaatregelen bij het winnen van olie ook in tijden van crisis essentieel zijn voor hun rendementen. Het Zwitserse bedrijf RepRisk AG² speelt in op de behoefte aan tijdige informatie over genoemde voorbeelden. Zij geeft beleggers dagelijks inzicht in de berichtgeving ten aanzien van milieu-, maatschappelijk- en reputatierisico van bedrijven wereldwijd.

Duurzaam beleggen houdt rekening met Environmental, Social en Governance aspecten. Welk onderdeel staat bij institutionele beleggers het meest in de belangstelling?

Corporate Governance heeft sinds lange tijd de aandacht. Vermogensbeheerders zijn als vertegenwoordigers van aandeelhouders gedwongen minimaal elk jaar tijdens jaarvergaderingen uitspraken te doen over het ondernemingsbestuur van de bedrijven in hun portefeuille. Ook is in een aantal studies het belang van corporate governance voor aandelenkoersen van bedrijven uit alle

sectoren duidelijk aangetoond. Dit legitimeert de aandacht voor corporate governance vanuit beleggingsperspectief. De belangstelling voor de milieugevolgen van bedrijfsactiviteiten is vooral gericht op specifieke sectoren als mijnbouw, nutsbedrijven en olie en gas. Vervuiling kan een grote impact hebben op de leefomstandigheden en kan leiden tot enorme claims.

Maatschappelijke en sociale aspecten rond bijvoorbeeld de werkomstandigheden van werknemers staan nog relatief kort op de agenda van beleggers. In Nederland heeft de uitzending van de aflevering 'Het clusterbom gevoel' van het TV-programma Zembla in 2007 de discussie rond het uitsluiten van bedrijven die controversiële wapens maken hevig versneld. Ook bedrijven die gebruik maken van gedwongen kinderarbeid zijn uit portefeuilles van institutionele beleggers verdwenen door de toegenomen mediabelangstelling. De impact van sociale factoren op aandelenkoersen komt meestal door reputatieschade, hetgeen lastiger te analyseren is voor vermogensbeheerders.

Wat zijn nieuwe ontwikkelingen op het gebied van duurzame beleggingsproducten?

Duurzame research en beleggingsfondsen krijgen een steeds groter geografisch bereik. Beleggers zoeken bijvoorbeeld in emerging markets hogere rendementen als tegenhanger van steeds lagere rendementen op de rentemarkt. Onderwerpen als gedwongen kinderarbeid zijn hier nog actueel en vormen een risico voor beleggers. Daarnaast neemt het aantal thematische beleggingsfondsen toe. Thema's als water, werknemers en de uitstoot van broeikasgassen zijn in opkomst. Beleggers gaan op zoek naar beleggingsfondsen die deze thema's en gerelateerde informatie op lange termijn kunnen vertalen in bovengemiddelde rendementen. Zo staat tachtig procent van de bedrijven die geheugenchips maken in gebieden waar in de toekomst waterstress zal ontstaan. Het Amerikaanse General Electric en het Koreaanse Samsung zijn bedrijven die inzetten op producten die de uitstoot van broeikasgassen verminderen. General Electric kondigde deze zomer aan marktleider te willen worden in slimme oplaadsystemen voor elektrische voertuigen. Haar nieuwe toverwoord is digital energy. Samsung introduceerde begin 2009 de eerste mobiele telefoon met zonnecellen.

Ook het aantal duurzame beleggingscategorieën neemt toe. Een aantal categorieën heeft zelfs een eigen groepsnaam gekregen: impact investing³. Naast microfinanciering vallen ook duurzame bosbouw en sociale woningbouw in achtergebleven gebieden hieronder. Door de marktconforme rendementen en vooral de mogelijkheid tot diversificatie naar categorieën die minder gecorreleerd zijn met de wereldwijde economie, worden ook beleggers met puur financiële motieven naar deze categorieën getrokken. Voorheen was dit het terrein van beleggers die de niet-financiële impact voorop hebben staan. Beleggers verwachten ook van duurzame beleggingsfondsen

Robert Klijn heeft in 2010 Fair Impact opgericht en is werkzaam als ESG-specialist. Bij ING Equity Markets is Robert in 2002 gestart met Social Responsible Investment & Corporate

Governance Brokerage. Onder zijn leiding werd een netwerk van bedrijven opgebouwd dat tijdens roadshows en seminars ontmoetingen had met Europese ESG-beleggingsteams. Als Client Portfolio Manager bij APG was hij lid van de Sustainability & Governance Stuurgroep. Fair Impact heeft een agentschap voor RepRisk AG in de Benelux en het Verenigd Koninkrijk.

Foto: © Jizet Heijboer

volledige transparantie met betrekking tot bijvoorbeeld de fondsen die in de portefeuille zitten. Tenslotte zie ik de trend van duurzame beleggers om hun analyse steeds meer zelf te doen en zo de toegevoegde waarde binnen hun fonds te houden.

Hoe verwacht u dat de markt voor duurzaam beleggen zich de komende jaren zal ontwikkelen?

De meeste pensioenfondsen hebben ingezien dat integratie van ESG-factoren in de investeringsbeslissingen onderdeel is van de fiduciaire plicht van hun vermogensbeheerders. Zij blijven hieraan werken, maar in de praktijk zijn nog niet alle beleggingscategorieën ESG proof. Ik verwacht niet dat duurzaam beleggen volledig zal opgaan in het traditionele beleggen. De integratie zal een minimumniveau bereiken. Vermogensbeheerders behouden aparte teams van ESG-specialisten.

Voor grote vermogensbeheerders zijn de beheerkosten van kleinschalige duurzame investeringsprojecten te hoog. Dit biedt kansen voor organisaties die in staat zijn kleinschalige projecten te beoordelen, te beheren en in grote pakketten aan te bieden. Dit principe is bij microfinanciering succesvol toegepast. Een voorbeeld hiervan is 21c, die werkt aan de realisatie van een marktplaats voor Plan-B projecten⁴. De pensioenfondsen die zelfstandig hun vermogen blijven beheren zijn stap voor stap beleggingscategorieën aan het verduurzamen. Zij willen steeds meer directe invloed hebben op de bedrijven waarin zij beleggen, bijvoorbeeld via een engagementstrategie.

De grote investment consultants zijn zich in toenemende mate aan het specialiseren in de ESG-beleggingsmarkt. Zelfstandige ESG-adviseurs gaan meer samenwerken om hun voorsprong in kennis en ervaring te behouden⁵. «

¹ www.fairimpact.nl

² www.reprisk.com

³ Bridges Ventures and The Parthenon Group, *Investing for Impact. Case Studies Across Asset Classes*, maart 2010

⁴ Brown, Lester, *Plan B 4.0: Mobilizing to Save Civilization*, Earth Policy Institute, 2009, www.planb.nu

⁵ Fair Impact werkt samen met Double Dividend (www.doubledividend.nl), WEL Duurzaam (www.welduurzaam.nl) en 21C (www.21c.nl)